

договірних усіченим правом, сімейні зобов'язання, екологічні зобов'язання тощо. Це призводить до ерозії зобов'язального права, безкінечних повторів, а інколи й помилкових законодавчих конструкцій.

Тому, підводячи підсумок, можна сказати про те, що зобов'язальне право як підгалузь цивільного права є широкоспекторною підгалуззю, яка у свою чергу породжує низку важливих питань, вирішення яких як було, так і є актуальним для правників – науковців.

Література

1. Кузнецова Н. Принципи сучасного зобов'язального права України / Н. Кузнецова // Українське комерційне право. – 2003. – № 4. – С. 9-17.
2. Майданик Р. Поняття зобов'язання в цивільному праві України / Р. Майданик // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 3. – С. 67-72.
3. Харитонов Є. О. Цивільне право України: Підручник / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, О. В. Старцев. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: Істина, 2009. – 816 с.
4. Ходико Ю. Проблема визначення об'єкта зобов'язального правовідношення / Ю. Ходико // Вісник прокуратури. – 2008. – № 9. – С. 113-121.

УДК 347.454.3(043.2)

Трохіна Д. Д., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, Україна
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТОРІН ЗА ДОГОВОРОМ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДРЯДУ

Сучасний стан правового регулювання відносин у сфері будівництва нерухомості викликає великий інтерес як з боку теорії цивільного права, так і практичної діяльності. Важливість теми дослідження зумовлена тим, що наявні наукові розробки з цієї проблематики не дають задовільних відповідей на численні питання, що стосуються відносин сторін даного договору, особливо пов'язаних із їх відповідальністю.

Перш ніж перейти до характеристики відповідальності сторін за договором будівельного підряду, слід коротко проаналізувати визначення такого договору та з'ясувати, хто згідно чинного цивільного законодавства України є його сторонами.

Так, відповідно до ст. 875 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) за договором будівельного підряду підрядник зобов'язується збудувати і здати у встановлений строк об'єкт або виконати інші будівельні роботи відповідно до проектно-кошторисної документації, а замовник зобов'язується надати підрядникові будівельний майданчик (фронт робіт), передати затверджену проектно-кошторисну документацію, якщо цей обов'язок не покладається на підрядника, прийняти об'єкт або закінчені будівельні роботи та оплатити їх.

Таким чином, ми бачимо, що в ЦКУ закріплено договір будівельного підряду як спеціальний вид підряду та основну правову форму регулювання відносин у сфері будівництва, на який поширюються загальні положення ЦКУ про підряд, з урахуванням особливостей будівельного підряду, закріплених у параграфі 3 Глави 61 ЦКУ.

Сторонами договору будівельного підряду є відповідно замовник і підрядник. В юридичній літературі містяться такі визначення сторін договору будівельного підряду: підрядником є особа, яка укладає договір підряду на будівництво (проектування) об'єктів та відповідно до визначених у ньому умов виконує передбачені договором підряду роботи та передає їх результати замовникові.

Замовником вважається юридична або фізична особа, яка замовляє виконання будівельних робіт, контролює хід будівництва і здійснює технічний нагляд за ним, проводить розрахунки за виконані роботи та приймає їх результати [3, с. 648].

Слід зазначити, що за загальним правилом відповідальність сторін за невиконання чи неналежне виконання договору наступає за наявності загальних підстав цивільно-правової відповідальності. ЦКУ, зокрема, закріплює у ст. 883 правило про відповідальність підрядника за будь-яке винне порушення договору, якщо він не доведе, що ці порушення сталися не з його вини.

Так, несприятливі наслідки для підрядника можуть настати у таких випадках:

- у разі виявлення недоліків збудованого об'єкта;
- у випадку прострочення передання збудованого об'єкта замовникові;
- якщо не було досягнуто обумовленої проектною потужності або інших запроектованих показників тощо.

Частиною 2 ст. 883 ЦКУ передбачено обов'язок підрядника у разі невиконання або неналежного виконання обов'язків за договором сплатити

неустойку, встановлену договором або законом, та відшкодувати збитки в повному обсязі.

Таким чином, неустойка у даному випадку має штрафний (або кумулятивний) характер, тобто мається на увазі, що стягнення збитків відбувається у повній сумі понад виплату неустойки. Встановлення законодавцем даного виду неустойки зумовлено прагненням до стимулювання належного виконання боржником своїх обов'язків відповідно до укладеного договору будівельного підряду, а також компенсації збитків, які можуть бути заподіяні замовникові в разі неналежного виконання (невиконання) даного договору.

При цьому ч. 3 ст. 883 ЦКУ передбачає можливість повернення підрядникові суми неустойки (або пені), сплаченої ним за порушення строків виконання окремих робіт, у разі закінчення всіх робіт до встановленого договором граничного терміну.

Також слід зупинитися на особливостях відповідальності замовника за договором будівельного підряду. Так, згідно зі ст. 886 ЦКУ в разі невиконання або неналежного виконання замовником обов'язків за договором будівельного підряду він сплачує підрядникові неустойку, встановлену договором або законом, та відшкодовує збитки у повному обсязі, якщо не доведе, що порушення договору сталося не з його вини. Виходячи з положень даної норми, ми бачимо, що у випадку відповідальності замовника також має місце кумулятивна неустойка.

Окремо потрібно зазначити випадки розірвання підрядником договору будівельного підряду із правом вимагати відшкодування збитків у замовника. Зокрема, це передбачено у разі неможливості використання матеріалу (деталей, конструкцій) або устаткування, наданого замовником, без погіршення якості виконуваних робіт. В даному випадку підрядник має право вимагати відшкодування збитків, не покритих сумою сплати ціни, що є пропорційною виконаним роботам [2, с. 236].

Як висновок, слід сказати, що положення ЦКУ стосовно відповідальності сторін за договором будівельного підряду спрямовані на повний та всебічний захист прав та інтересів як підрядника, так і замовника. При цьому має місце стимулювання боржника до належного виконання своїх обов'язків шляхом покладення на нього сплати повної суми заподіяних збитків понад неустойку.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.

2. Бахрієва З. Р. Особливості припинення договору підряду / З. Р. Бахрієва // Вчені записки ТНУ ім. Вернадського. – 2011. – № 1. – С. 232-238.

3. Дзера О. В. Цивільне право України: Особлива частина: Підручник / О. В. Дзера. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.

УДК 347.77:343.533(477)(043.2)

Чумак Ю. А., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Ефективна та поступова розбудова сучасної України неможлива без її динамічного економічного розвитку. Такий розвиток, як правило, все більше спирається на створення та впровадження в господарській та соціальній інфраструктурі різнопланових об'єктів інтелектуальної власності, охорону і захист прав вчених, інженерів, винахідників. Досвід країн світу підтверджує, що інтелектуальна діяльність, новаторство та креативність технічних рішень здебільшого визначають стратегію і тактику стрімкого й комплексного розвитку держави.

Сьогодні ні в кого не викликає заперечень теза, що організація дієвої системи правозастосування в процесі створення та використання об'єктів інтелектуальної власності прямо впливає на розбудову національних науково-технологічних та науково-технічних сфер життя держав, підвищення їх інвестиційного іміджу, запровадження сприятливих інноваційних можливостей. Тому збереження, зміцнення і розвиток інтелектуального потенціалу нашої держави необхідно вважати пріоритетними інтересами України [1, с. 300]. Перед державною системою охорони інтелектуальної власності стоять спрямовані на подальше поширення міжнародних та європейських стандартів завдання оптимізації правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Визнання інтелектуальної діяльності такою, яка забезпечує успішний розвиток усіх інших форм суспільно-корисної діяльності, зумовлює необхідність зосередити державні можливості – матеріальні ресурси та кошти на всебічному розвитку інтелектуальної діяльності. Наша держава розвивається в часи активної, динамічної інтелектуальної діяльності. І це зумовлює стратегію і тактику її соціально-економічного розвитку як європейської держави. Рівень творчої діяльності наших співвітчизників, її масштаби визначатимуть не тільки рівень добробуту українського народу, а